

ESKOZIA'TIK ZEAR ADIÑEKOAKIN

ESKOZIA:

Ezarpena: Europa`ren Mendebalean, Britania-Aundia osotzen daben berezko iru aberrien (naciones) artean, Gales eta Ingalterra`gaz, Eskozia bat da.

Mugak non: Britania Aundiko Iparraldean kokatuta dago eta beren mugak: Egoaldean Ingalterra ta Irlanda`ko itsasoa, Iparralde ta Mendebalean Atlant-Itsasoa, Egoaldeko-Mendebalean itsas-odi edo Iparraldeko itsas-adar`ekin (canal del Norte) eta Ekialdean Ipar-Itsasoa.

Beren Bereiztasunak: Bere izarter edo itsas-bazterrak eta Mendebalekoak batez-be, koskadun itsas-aldira da, ugarte, ur-kolko eta itsas-zirritu edo fiordo askorekin.

Bere lurraldea, ezberdiñeko zati bitan bananduta dago Kaledonia`ko ildo-erreka (surco) sakonagaz, Atlant-Itsasoa Iparraldeko-Itsasoarekin alkar-bidetu egiten dauana.

Bere mendebala ugartez beterik dago. Iru taldeetan dagoz oneik: Ighlands lurraldearen Mendebalean Ebrida ugarteak eta Iparraldean Orkada`k eta Shetlands ugarteak.

Daukazan ibaien artean: Klide, Don, Forth, Liddel, Tay eta Tweed dira nagusienak.

Txebiot-mendiak daukaz Ingalterrako mugan eta Iparralderago Southern Uplands mendi-apalak Merrick-mendiak daukaz 843 m neurri audienean. Ighlands lurraldearen Egoaldean Grampians mendiak, Ben Nebis mendiak 1.343 m. daukazela eta Glen More izeneko sakontasunetik Iparraldera

edatzen edo zabaltzen diran North Ighlands lurralde menditsuak, Mam Sedhail`ek daukazan 1.182 metroakaz.

Daukazan elurtegi (glaciar)edo izotz-mendien leku nagusien artean Firth of Lom eta Firth of Klide dira Atlant-Itsasora begira eta Iparraldeko Itsaso begira Moray Firth eta Firth of Forth.

Guztiz 78.773 Km. karratu daukaz eta 1.981`ean 5.230.000 biztanle.

Ezkozia`ren izkuntza Keltiar Gaelikoa da, berba egiten dabenak baiña, 80.000 inguru dira Ighlandeko Ipar-lurraldeetan eta Ebridetako ugarteetan geienak.

Gaur, Mari Jose gure taldearen erakusle zuzendariak esan ebanez, berrezkurutzen dabizena.

Iriburuak:

Beren Iriburu nagusia Edinburgo da eta daukazan garrantzi aundiko iri-buruak: Glasgow, Aberdeen eta Dundee.

Bederatzi lurraldeetan bananduta dago 1.975`eko urtearen geroztik: Borders, Erdialdea, Dumfries and Galloway, Fife, Grampians, Ighland, lothians, Strathclyde eta Tayside.

Egu-giroa: Atlant-itsasoak emoten dautson girokoa da eta oso lurralde euritsua.

Mendiko ta Ortu-Landarak: Bere basoko zugatz-landarak, oso-osoan gure erriaren lakoak dirala esango neuke, euren zuaitz-sakratu edo erriaren irudizkoa lez artuta daukien zugatza Eledonio piñua izanda eta belar-landareen artean Kardul-latza. Bere lurrak zotal-ikatz edo sats-ikatzekoak (turba = tierras de carbon-mineral) izanda be, nekazaritzazko erri-aberaskian (riqueza publica de la huerta): Garia (trigo), Garagarra (cebada), Oloa (avena), Artoa (borona), Lur-sagarra (patata), Azukrea egiteko Udarbi edo Txerri-arbia (remolacha para azucar) aberastasunean artzen dabe eta barazkiak edo ortuariak ugari.

Aberetan be oso aberats dira daukiezan Ardiak (8.500.000 buru) Beiak zabaltasunaren araubidean bazkan edo larreratuta daukez.

Edestia: Labur esanda, leenengo biztanleak itzi ebezan astarnak oso nastuak dira, baiña K.a. 600 urte gitxi goraberan, ondo mugatutako lau erri keltiar agertzen dira: Piktos Iparraldean, Ezkoziarrak, Britanoak Egoaldean eta Angloak.

K.a. I gizaldian agertu jakiezan Erromatarrak eta K.o. 410^{ean} alde egin ebenean, lau leiñu ziran nagusi Kaledonia deitutako lurralde oneitan: Piktoak Iparralde eta Ipar-Mendebalean, Irlanda aldetik joan ziran Eskotoak Mendebalean, Britaniar gaelikoak Ego-Mendebalean eta Angloak Ego-Ekialdean.

Kristautasuna Eskozia^{ra} VI gizaldian sartu zan San Kolumbano^{ren} eskutik.

Normando^{en} sarritako eraso-aldiak beartuta 843 urte inguruan danon batasuna lortu ebelako, lenengo erregea I Kennet Mak Alpin eskotoa eta Alban eritxona izendatu eban.

Gero, eleiz-gizonen maixukeriaz, euren errege-aundikien arteko eskontzak eta Normandoakaz odolkerizko borroka latz eta ugarien bitartetik, asi jakiezan eragozpen gogorak agertzen erriaren sendotasunerako, 1.468^{an} III Jakobo^k, laterri geografikoaren batasuna alegin aundiz lortu eban.

IV Jakobo^k, Ingalterrako VII Enrike^{ren} Margarita Tudor alabagaz eskonduta, erreñu bien alkartasuna bideratu eban, baiña V Jakobo^k 1.517^{an} Eleiz-Katolikoaren aurka agertutako berri-aldiak (reforma) eta Ingalterrak eskatuta, ez eban gura Aita-Santuaren aurka joan eta Ingalterra bereganatzeko tentaldia euki ebalako Solway Moss^{eko} borrokan il eban. Bere andrearen Maria de Guisa (Maria Estuardo) errege-ordean erlijiozko iskanbil edo iztilluak asi ziran eta John Knox berritzaile aipatua agertuta, Maria Ingalterran eskutatu bear izan eban, bitartez Eskozia^{ko} parlamentu eta aundikien baimenetik katolikotasuna debekatuta.

Eskozia ta Ingalterra^{ko} erregeen arteko eta Eleizaren berrikuntzako nastutasunakaz batera borroka latzak asi ziran, euren aundikerietan biak izan gura ebalako erri-bien erregeak, berezko erri ta erritarrak kontuan artu gabe, erregeak ordurako ez ebalako inungo abertzaletasunik euki. Eta azken baten Kromwell^{ek} Eskozia^{ri} eskeiñi eutsen: Ingalterra^{ko} Lege-Biltzarrean, erri-bien Lege-Biltzarrak batera lan dagian, Eskozia^{ren} nortasunezko legeak lotsa aundiaz artuta.

1.688^{ko} iraultzak lortu eban Lege-Biltzar bien alkartasuna 1.707^{an} baieztatuta geratu zana eta ortik aurrera Eskozia^{ko} Lege-gizonak Ingalterrako Lege- Biltzarrean asi ziran lan egiten.

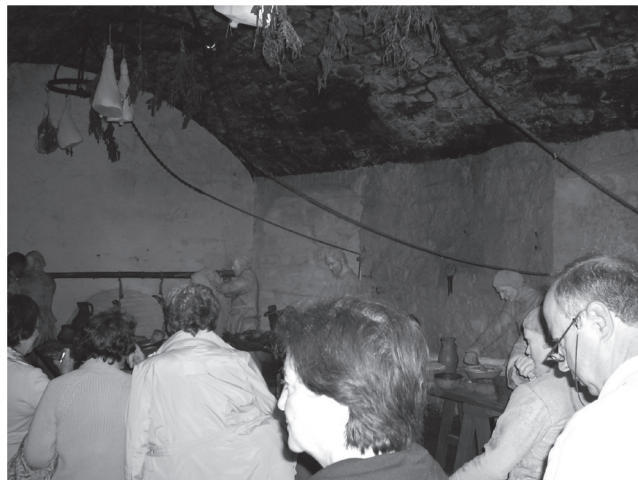
Eskozia^k ortik aurrera, ez dauka berezko erakunde politikorik, baiña a-ta guzti erri edo nazioaren lotsan artzen dabe eta eurak orretan alegintzen dira.

Orain dira, erriaren eritzia batuta, Ingalterra^{ren} menpetik askatasuna lortzeko eta Espaiñolak eta Frantzezak nai-ta esaten bada-be, arazo orrek Euskalerriaz ez daukala zer ikusirik, gure erriarentzat ondo baiño obeto etorriko zan, azken baten bere bien oiñarrizko sustraitik, arazo bardin-bat bakarrik agertzen dalako: "ERRI-GIZARTEAREN ESKUBIDEAK".

ESKOZIA^{TIK} IBILALDIA:

2.007^{an} Iraila^{ren} 3^{ko} astelena: Adiñeko erakundearen arduradunak esanda amarretarako Bilbao^{ko} Termini-bus^{era} joan giñan Lourdes eta ni. Eta txango-zale guztiak alkartuta, txango-zuzentzaileak Loiu^{ko} egazki-zelaira bus^{ean} eroan ginduzan.

1³⁵ean urten gendun Loiu^{tik} Alemania^{ren} Frankfort^{eko} egazki-zelaira, an egazkiña aldatu bear gendulako eta 4^{1/2} etan

bertan egon giñan. Bostak amar gitxiagotan, Frankfort^{etik} beste egazkiña artuta urten gendun Eskozia^{rantza} eta bertara zazpirak eta bost minutu zirala eldu giñan.

Egazkiñeko ibilbide bietan ogi-tartekoak, gura gendun edariakaz (ardo, garagardo, txanpana, kafe edo ura) emon euskuezan

Erlojuak ordu-bat atzeratu bear genduzan Eskozia^{ko} orduakaz bat egiteko eta 6^{1/2} etan bus-berebilla artuta, 7^{retan} eldu giñan Edinburgo^{ko} Premier Trabel I nn ostal-etxera, Lauriston-Street kalea gurutzatzen dan eskomako bazterrean dagoana.

Bus-berebilla^{ren} autolariak, Markos euki eban izena. Mutil jator ta zintzoa bera eta ez eban bear inungo laguntasunik beren lanak ondo baiño obeto beteteko.

Txango-zaleen edo gure bide-erakuslea Mari Jose (Benezolana bera) neska gaztea izan zan eta au-be beren bearra ondo baiño obeto betetan ebana zan.

Aurretik emoten euskuzan, egin bear gendun gauza guztien argibideak eta bus-berebillean joaten gintzazanean Eskozia^{ko} lurraldeak ikusten, bere jakintza erakutsiz, ondo baiño obeto xekatzen (explicar en detalle) eban, Eskoziatarren edestia adierazteran. Pozik ibili giñan beragaz.

Ostal-etxearen gelako giltzak artu ondoren eta afaltzeko ordua 9^{1/2} etan euki gendulako, Etxegarai^{tar} Maite^k, Olazaran^{tar} Jesus^{ek}, Lourdes Barroeta^k nire emazteak eta nik, inguruak ikustera urten gendun.

Afaltzera joanda, gatz-ozpiñeko ontzien antzeko baten, arean erretako kipula-gorri ugari, uraza (lechuga), arbi-gorri (zanahoria) eta ollaskoaren zerra, au-be goitik erreta egon zana eta eurak prestatutako pitxer-txiki baten, ondo egon zan saltsagaz naastuta jan gendun. Ondoren katillu txiker baten atara euskuezan sagar-laranja-maatz garuekaz naastuta eta afaldu ondoren, danok era-bat marmaraka ogeratu gintzazan.

Iraila^{ren} 4^{ko} asteartea:

Zazpiretan izartu giñan eta zortzirak eta laurenetan gozaldtu. Nik, merlatuko igaliak (frutas confitadas) jan nebazan, nai-ta gura ebanak erregosiko arrautzak, urdaia eta abar euki.

Egun onetan, laiño batzuk egon arren, denbora ona egin euskun.

Bus^{era} igonda, Edinburgo ikusten urten gendun bederatzietan, izena gogoratzen ez jatan erakusle barri batekin. Oso atsegiña bera eta erakusle ona.

Bere adierazpenetan, Edinburgo`ren bizitzak euki eban dirdari dembora onenean argitu ta iruditu euskun eta benetan ederra izan bear zala: "Lantegiko-trebetasunean, ontzi-gintzan, ikastetxe nagusiak euki eben garrantzi aundia, San Giles`eko Eleiz-Nagusia, Milla-Real`eko lau kaleak: Kaste Hill, Lawnmarket, High-Street eta Kannongate. Grassmarket ortuariak zaltzen ziran enparantza, John Knox`en etxea (puritanismuaren irasle deritsona), Eriot gaxo-etxea, Holirhoodhouse gaztelua (Inglatera`ko erregiñak Laterrien garrantzizko egikuntzatan eta agintarizko arzeratan ibiltzen dauana eta Mile-Royal (real)`eko kale azkenean kokatuta dagoena) antziñako sumendi baten gainean eginda dagoena eta ainbat etxe-eder, Udal-etxe, Lege-biltzar eta abar zirenak".

Gero, Oratio Nelson`en oroikarria eta andik ikusten diran ibai-bideko mugi-aldiak eta aurrez-aurre euki gendun ikustoki ederrera joan giñan.

Amabi terdian Heights rte/Apex (Hotel-Internacional) ostatuko bost garren solairuan naiko ondo bazkaldu gendun, baiña ona izan arren, ia janari guztietako azpil edo platerizarretan Izokiña (Salmon) izan gendun.

Jan da gero zortzi`ak arte, arratsalde guztia aske edo mende-gabe ibili giñan eta Edinburgo, ondo baiño obeto oinkatu gendun. Emen esan bear dot, Edinburgo`k daukan Illerri aundira joan giñela eta ardura-gabe aundian zainduta egoala ikusi gendun.

Laburpena edo Edinburgo`n ikusi neban en ondorioa:

Asko poztu nintzan, jatetxeko gelari, mai-serbitzari eta tabernari geienak ez zirala lan orren bizibidekoak, ikasleak baiño jakin neban orduan. Orren adierazpenak, gazteakin ardura aundiak daukiezala esan gura daualako. Eta goizean iruditutako euren lan-zaletasuna eta Uri-errien arlo guztietako gizarte-auzietan (cuestiones sociales) zelan arduratzen diran ikusita, ikusleentzat askatasun osoko erritarrak dirala iruditu leike.

Baiña badago beste alde gogor-bat, guztiz aurkakoa esaten dauana, adibidez: "Erriaren etxe guztiak ondo landutako arriakaz eginda dagozenak, daukan inguru-giroaren (medio ambiente) sutunduragaitik guztiz loi eta baltzitura dagoz eta baltzitasun orrek emoten dautson illuntasunagaitik, Uri-au, beldurrezko erri-illunaren itxuran agertzen da".

Kalietako zelaia bardin: "Zaarkitutako (desgastadas) eta aldatu barik itxuragabetuta (deformadas) dagozan galtzar-arriakaz oraindiño dagozalako. Eta dagon biribilearen joan-etorriagaz ibilbide estuak dirala, eguneroko bizitza oreka-larrian edo oreka zaindu bearrean bizi direla itzura emoten dau".

Benetako erantzuna, Saint-Giles`eko Eleiz-Nagusian argi ulertu neban: Eleiz-Nagusi ori (catedral), nai-ta ukalari`en Eleiza (iglesia protestante) izan eta Inglatera`ko errege edo erregiñaren agindupean egon, Eleiza guztia, agin-zalekerien edo kaizarkeripean borrokatu ziran gizon ospagarrien omenaldian eginda dagoela esan leikelako.

Orregaitik ez dira Laterriak (estados) demokraziaren zuzentasun edo zentzun- bidekoak, berezko erritarrak euki bear dabezan ardurazko lotsak kentzen dautsiezalako eta batez be, eurak bear dabezan ordezkarietarako diruaren kontrolak kendu ezker.

Or ikusten da, euren etxearen jabe ez dirala, nai-ta Laterritutako Ingles kaizartzak, eurak nazio edo aberri-bat dirala onartu.

Europa`n, XIX gizaldian Laterritutako Kaizartza oneik, konturatuko dira... LAPUR-UTSAK DIRALA ?. Espainan beintzat argitasun guztiagaz azaldu da, berezko-jabetasunari (autonomias) nai-ta apur-bat bakarrik izanda-be eskuak zabaldu ezker, bizitza on eta ordezkarietazko-bakean aurrera eroateko, bear doguzan ardurak bete egiten dirala. Baiña noz !! ardura orreik "REX GRATIA DEI" AMESKERIAN BETE?

Iraila`ren 5`ko aste-azkena:

Seiretan jagi giñan, zazpiretan gosalduta eta zortziretan fardel edo bide-kutzak artuta bus`era igon Edinburgo`ko gorengo lurraldeak ikustera.

Lurralde onen mendiztia (orografia) ikusten joan giñela Dalwhinni`ko Whisky-lurridingira (destileria de Whisky) amar`terdian eldu giñan eta ango arduradunak Whisky-gintza erakutsi, Malta`ko whisky`a gozatu (catar, paladear) eta erosi ondoren, Inberness`era joan giñan Glen Mhor jatetxean bazkaltzeko. Emengo janaria ez zan izan gure gogokoa.

Inberness erri onek, ikusteko gauzak daukaz eta polita da, baiña Edinburgo`ri sortzen jakon antzera: Etxe, lur-saindu edo illerriak, Eleizak eta tegi (edificios) guztien arriak loi. Len esan doten lez, erri oneik ez dagoz euren ardurapean.

Bus`era igonda eta bidean Kulloden`etik aldatzen goazela, Mari Jesus`ek esan euskun: Lur orretan Ingles`aren aldetik 1.746`ko Jorrailla`ren 16`an egin zan azkeneko borroka-odoltsuan, Inglaterrarentzat garrantzi aundikoa izan zala, bertan Ingles`tar Kunberlad`eko dukeak Estuardo`tarrak ezereztu egin ebazalako, ortik aurrera Eskoziarrak menpean geratu.

Gero, Kawdor gaztelua ikusten joan giñan eta an ondo zainduta dagozan ortu ta gazteluaren barriak ondo azterkatuta gero, Abiemore`ra joan giñan.

Emen, I Abimore ostatu-etxean fardelak itxita, ondoan egoan Mac Donald jatexera. Bufet edo zer-zerbis egon zan eta askotariko ta ondo apainduta egoan lez, gure-gendunetik artuta, ondo ta pozik afaldu gendun.

Iraila`ren 6`ko ostegun edo eguna:

Goizeko seiretan izartu giñan zazpiretan Mak-Donald Mesort onetan gosalduta bear gendulako eta zortziretan bus`era igon, eguen oneri txango-zaletasunaren merezimenduan, erantzuna emoteko.

Abiemore`tik urtenda Wester Ross`erantz joan giñan, bidean Rogie-Falls`en geratuta ango The falls of Measatx ur-jauziak ikustera eta ango bide basatietaik joan giñanean urretxa`k, ongoak eta zuza-ori perretxikoak artu genduzan. Baten batek esan eustan: An egon ba-giñan e...?.

Ikuspegi polita da benetan, arek ur-jauzi baltzak (azpian ikatza dagoelako) ikustean ain azkortasunezko oiantsu (frondosa vegetaciòn) ederrean.

Begirategitik eta berago egon zan kablezko zubitik argazki batzuk atarata, ostera be perretxikoak ikusten joan giñela bus`era eldu giñan.

Orain, Glen-Dotxerty`tik Gairlotx`era Lotx-Maree`en (Iago Meri) Ego-Mendebaleko bastarretik, Ipar-itsasotik Atlant-itsasoren izpasterrean aldatzen gara eta aurreratxoago dagon Inberwue Gardens`enean, 1.862`an Osgood Mackenzie`ek landatzen asi eban beroaren be-aldeko (jardines-subtropicales) lorak eta zugatzak lurralde aundi baten ikustera.

Lorak eta zugatzak ikusten zoazenerako, ango arduradunak euro bigaitik eskuko-gaillu bat alokatu egiten dautsue, nor-bera

ikusten doan bitartean, jakin dagizun zer eta zergaitik diran ango lore ta zugatz aiek. Ederra eta lan bikaina asi ebena eta an egiten dabizena.

Gero Aultbea O.T.A.N dauan erritxotik Dundonnell eko ostal-etxean ondo bazkaltzera joan giñan. Janarien izarra izokiña zan.

Ortik, Drumndroxit`era joan giñan eta Lotx-Ness`ean (Iago-Ness) itsas-ontzi batera igonda, ordu erdiko ibilbidea egin gendun Urkuhart-Gaztelu ederrera joateko eta kanpo aldetik zurez eginda daukazan gazteluaren aurkako tramankuluak eta gaztelua ikusita gero, ondo egon zan pelikula labur-bat emon euskun, beren azkeneko edestian sortu ziran gertakizun gogorak adierazteko. Argazki asko atara nebazan.

7 1/2`etan eldu giñan Abiemore I ostal-etxera eta Mak Donald Mesort`en ondo afalduta ogeratu gintzazan.

Irailla`ren 7`ko ostiral edo barikua:

Bost`terdian jagi giñan 7`retan gosaltzeko eta zortzirak lauren gitxiagotan bus`era igoteko.

Txango-bidai au, Abiemore`ko goiko lurraldeetatik ugartearen ibilbide polit-au artu gendun eta 10`1/2`etan Eilean-Donan`eko gaztelura eldu giñan.

Ordu bat eta erdi egin gendun gazteluaren edestia barru ta kanpo-aldeetik ikus- entzuten.

Eskatza zabala eta ondo antolatua euki eben, bere zizkuetan (departamentos de la cocina): Tresneriak eukiteko, eizan arrapatutako egazki ta abereari lumak eta narruak kentzeko, aspirak urune eta bear zana gordetako, mai-luzeak urunak oratzeko eta gozokiñak ta gatz-ozpiñak apaintzeko eta su-laba azko lapikoetan egosi, abereak erre eta ogiak egosteko .

Sukaldeko inguru guzti orreik, bizirik eta len lan egiten egon baziran-lez: Gizon/emakume, tresneri ta eizako egazkin abere ta guzti, edertasun guztian irudituta egon ziran. Argazkiak atara nebazan.

11`1/2`etan urten gendun Skye ugartearen Ipar-Mendebalerantza eta Staffin erritxoa baiño berago dagon Kilt-Rock itsas-bazterrean, itsas-maldan edo goitik-beerako arteztasun guztian eta Eskozia`tarren gerri-beko jantziaren antzera, artudunen (falda plisada) edo tolesturatuta (en pliegues) dagozan atx-ebakiak ikustera joan giñan. Nor-bera txundituta geratzen da, alango gauzak berezko edertasunean ikusten diranean.

Portree errian, lenago Mak Nab`s izan zan Royal ostatura joan giñan bazkaltzera eta ondo jan gendun.

Bus`ean igon eta 4`1/2`etan Armadale`ra elduta, 5`etan itsas-untzi (ferri) batera igon gendun Mallaig errira joateko.

Emendik bus`era igonda Fort-William`erantza eta au atzean itxi ondoren Lotx-Linnhe aintzira (Iago) edo urgeldiaren ertzetik Oban`eko erritxora, Kolunba ostatuan lo eta afaldu egiteko.

Itsas-ertzeko Oban erri polit-onen etxe-bizitzak, beren itsas-kai ta ondar luzeran, iru edo lau kaleko maillatan eginda dago. Eta argi ikusten jako txangolarientzat eginda dagoela.

Itsas-ertzean kokatuta dagon ostatu garbi ta polit-onetan jan eta lo egiteko bere denbora onenean, gelak aurretik eskatuta artu bearko ziran, bestela jai. Gaur baiña, nai-ta beren betiko lillura (encanto) euki, beren garbitasunean lan geiegi egin bear dalako, ez dot uste gaur egunean aurrera atarateko moduan dagoela, guk susmatu genuen antzera, ez bada izaten arrotzetxe`en (hospederos-hosteleros) ikastetxe bat.

Bertan afaldu ta gosaldu gendun ondoen.

Irailla`ren 8`ko larunbata edo zapatua:

Oban`etik, goizeko 9`etan urten gendun eta Eskozia`ren Glenkoe`ko ibar edo aranetik eta Trossan`eko inguru menditsu ta basarte ederreneko eritzian aipatuta dagoan bidetik zear, Lotx-Lomond (Loch=Iago) aintzira edo ur-geldi zabalena bealdean itxita, Stirling`erantza joan giñan, bidean Kallander`ean egoan Hamish zezen uletsu, aundi ta adartsua ikusi bear gendula-ta geratuta.

Hamish zezen au, oso apetatsu eta maiñatsua (caprichoso, perspicaz) izan zan, ikusle eta jendearen maitekerizko ikutueta ez bazan asarratzen, alboan gizon bat maillukiak saltzen egonda berari jaten emoteko, ez ebalako mugi-aldi edo zirkinik egiten.

Stirling`era elduta, beren goi-aldian daukan gaztelu ederrera (Stirling Castle & Nat Wallace Monument) igon gendun eta guk ordurarte ikusi genduzan gaztelutatik edestiaren garrantziko arduran, aunditasunean ondoen zaindua bera izan zan.

Emen be, sukaldean bertan eta inguruan egon ziran tresnerien gelak, eizan arrapatutako egazti-abereak garbitzeko ta gero erregosteko, ogien gertaerako orezkatzeko aspirak eta labak, gizon/emakumeak euren lanetan dirala eta abar, lengo gazteluan bezela emen-be lanean danak bizirik egon ba-ziran lez antolatuta euken.

Argazkiak atara nebazan eta orma baten gaiñera igon nebanean talde osoari argazkia atarateko, beko-aldeetik makiña bat garrasi edo oiur egin eustien andik beratuarte.

Gaztelu eder au ikusi ondoren, ospe aundiko Golden Lion (Leon de Oro) jatetxera bazkaltzen joan giñan eta atean bertoko ezkontza baten ospakizunagaz aurkitu gintzazan,

gizonak Eskozez eta nezka-andrak dotore jantzita, ostatu barruko sarreran ta atean argazkiak ataraten egonda eta otamen (piscolabis) edo amaiketako baten antzera, prestatutakoak janda joan ziran.

Gu, leenengo solairura joan giñan bazkaltzera eta tresneri askoren artean eta jateko gitxi aoratuta, bus`era igo gendun Glasgow`era joateko.

Bidean goazela, Mari Jose`k bere erakutsian Drakin ur-geldi (lago) polita erakutsi euskun (itzulpenduta "Mozkortia" esan gure dauana). Mendietan bizi dan aberea, orein edo bas-auntz gorria dala eta egaztietatik galduta egon dana, basoak, zuaitzi edo oianetan egon ziran zuaitz guztiak bota egin ebazalako (gaur-egun bir-eskuratzen dabizenak) "Martin-oilar edo Bas-oilarra" dala esan eban.

6`retan Glasgow`era eldu giñan eta bus`etik fardelak artuta "QUALITY" ostatura joan giñan, afaldu ta lo egiteko, astelenean Eskozia`tik etxera itzuli arte.

Iraila`ren 9`ko domeka edo igandea:

Quality ostatu aundi au, Gordon-Street kale ondoan dago eta bere denboran bitxi-bat izan bazan-be, gaur betiko apainduekaz egonda, izarak izan ezik loitasunean agertzen da.

7`retan jagi giñan, 8`1/4`retan gosaldu eta 9`1/4`etan bus`era igo Glasgow uria ikustera.

Alizia izeneko txangolarien-erakusle barria euki gendun emen. Erriaren xeetasunezko adierazpenetan oso jakitun eta atsegintsua berau.

Glasgow izenaren itzulpena "Biotzeko toki orlegia" dala eta erria, edonondar edo nunaitarren (cosmopolita) Uria zala. Bertan, Mundua`ren leenengo Merkatarien-Etxea sortu zala eta kanpotik giroaren sutsuduragaitik oso loi ikusi gendun XIII`n gizaldiko Gotzai-eliza edo Eleiz-Nagusia, gaur Uria`ren patroï edo zaindari dan San Mungo leenengo gotzaiñak eraiki ebalta eta Ingles`en eleiza zan bat abadeen eleiza dalako ez daukala maillazko gotzaidirik esan euskun.

Ikastetxe-Nagusien ondotik aldatu giñanean, artean Txarls Darwin`ek irakasten eben etxea zein zan erakutsita, aldi baten 45.000 ikasle egon zirala batera esan eban.

Uri lantegitsua izan zala eta bere denborako Klyde ibaia, Munduan lenengoa bere 80 ontzitegirekin.

Errekaren ertzetik aldatzen ibili giñela "Uribarri`tar Dolores"en tupiki edo brontzeko oroigailua errekarra begira eta besoak zabalik eukazala ikusi gendun eta erriaren erditik ibili giñanean, Mandela`tar Nelson`en enparantza. Bera espetxetik askatu ebenean Glasgow izan zan leen ikusi ebana.

Arratsaldeko ordu batetan, Millennium-jatetxera joan giñan ondo bazkaltzera.

Glasgow`en laburpena:

Edinburgo baiño argitasun aundiagoa eukinez garbiagoa-be ba-da eta errekan ta errian egin diran aurrerakuntza aundiak nabarmenki ikusten ba-dira, oraindiño naikoa egin bear dabe euki bear dauan maillara igoteko.

Gazteen artean egoera larriak ikusi nebazan, Glasgow`eko gazteri artean (nai neska edo mutil izan) jai-eguneko arratsalde ta gauak, guztiz neurribakoak diralako.

Zezer ospatzen urtetan dabenean, esan leike udabarrian aberetasunari kortako atek zabaltzen diranen antzera larreratu daitezkan kaleratu erdi larru-gorrian urtetan dirala.

Gure artean berbetan egon giñela, baten-batek esan eban: "Erritar-arduradun jakintsuen artean, alkooola, sendagailu (droga), garagarra eta gazteen loditasunak dirala" geien arduratu egiten dabezanak eta garbitu egin gura dabela. Baiña garbitasun orreik nekez egin leikez, Eskozia`ko erria euren ardurapean ez ba-dago, etxeko arazoak etxean garbitu bear diralako. Zelan... etxearen ardurazko jabetasunik gabe ?.

Eskoziatarak Keltiar lez, beti izan dira demokraziaren askatasunezko maitekorrak, beren izatearen nortasunezkoak izan-da, beti borrokatu diralako ingles`en kaizartzazko menperatzailletasunaren aurka. Orregaitik euren arazoak gureak dira, bion arazo bakarra, JAINKOA`k gizartearen eskubideari emondako NORTASUNA`k ezereztu egiten diralako.

Mundu onetan... zer izango giñan NORTASUNIK GABE?

Bidaïaren egunak nai-ta mugi-aldi aundikoak izan, nirentzat oso ederrak eta argi-bide aundikoak izan dira beintzat.

Iraila`ren 10`eko asteleena:

Etxera etorteko eguna.

Arantza egin gendun ibilbide bardña egin gendun, Frankfurt`en baiña iru orduren itxaron bearra eukinda.

Atutxa`tar Paul
Zornotzan 2.007`an Iraila`ren 24`an